

Брюксел, 24.9.2020 г.
COM(2020) 591 final

**СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА,
ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И КОМИТЕТА
НА РЕГИОНИТЕ**

**относно
стратегия за цифровизиране на финансовите услуги в ЕС**

1. Контекст

Бъдещето на финансовите услуги е цифрово: достъпът на потребителите и предприемачите до финансовите услуги е все по-често електронен, иновативни пазарни участници внедряват нови технологии, а съществуващите бизнес модели се променят. Цифровите финансови услуги помогнаха на хората и предприемачите да се справят с безпрецедентната ситуация, създадена от пандемията от Covid-19. Например проверката на самоличността по електронен път позволи на потребителите да си открият сметки и да използват много финансови услуги дистанционно. Нарастващ дял от плащанията в магазините вече са цифрови и безконтактни, а покупките онлайн (търговията по електронен път) се увеличиха значително. С решенията, които предоставят финансовите технологии, се разшири и ускори достъпът до кредити, в т.ч. подкрепени от държавата кредити в отговор на кризата, причинена от Covid-19. Осигуряването на сигурно и надеждно функциониране на цифровите инфраструктури става все по-важно, тъй като все повече хора използват предоставяните онлайн финансови услуги, а самите служители в сектора на финансовите услуги работят дистанционно.

Ако е имало все пак някакво съмнение, сега вече е ясно, че цифровите финансови услуги могат да предложат много и хората и предприемачите в Европа са готови за тях.

Европа трябва да се възползва в максимална степен от това в своята стратегия за възстановяване, с която ще помогне за отстраняване на социалните и икономическите щети, причинени от пандемията¹. Цифровите технологии ще бъдат от ключово значение за рестартирането и модернизиранието на всички сектори на европейската икономика. Това ще даде силен тласък на Европа като глобален цифров участник. Едновременно с това потребителите на финансови услуги трябва да бъдат защитени от рисковете, свързани с увеличената зависимост от цифровите финансови услуги.

Подпомагането на внедряването на цифровите технологии в ЕС е ключов приоритет за Комисията, който беше определен по-рано тази година², а по-неотдавна и в контекста на плана за възстановяване³. Секторът на финансовите услуги на Европа може да използва за основа много иновативни проекти във всички държави членки и водещата си роля в области като технологиите за цифрови плащания. По-широкото използване на цифровите финансови услуги ще допринесе за цялостното внедряване на цифровите технологии в нашата икономика и общество. Това ще донесе значителна полза както за потребителите, така и за предприемачите.

На фона на основните тенденции в цифровите иновации (раздел 2) настоящото съобщение определя стратегическа цел за цифровите финансови услуги в Европа

¹ Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите „Часът на Европа: възстановяване и подготовка за следващото поколение“, COM/2020/456 final, 27.5.2020 г.

² Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите „Изграждане на цифровото бъдеще на Европа“, COM/2020/67 final, 19.2.2020 г.

³ Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите „Часът на Европа: възстановяване и подготовка за следващото поколение“ COM/2020/456 final.

(раздел 3) и четири приоритета и свързаните с тях дейности, които възнамеряваме да извършим, за да предоставим възможност на потребителите и на предприемачите да получат ползи от цифровите финансови услуги, като едновременно с това смекчаваме рисковете (раздел 4). Настоящото съобщение се основава на Плана за действие в областта на финансовите технологии за 2018 г.⁴ и на работата на европейските надзорни органи (ЕНО). То се основава също така на информация от отговорите на нашата обществена консултация и на събитията, свързани с общественото допитване относно цифровите финансови услуги, проведени през първото полугодие на 2020 г.⁵, на доклада на Европейския парламент⁶, на доклада на експертната група по регулаторни пречки пред финансовите иновации (ROFIEG)⁷, на препоръките на форума на високо равнище на съюза на капиталовите пазари⁸ и на стратегията за МСП за устойчива и цифрова Европа⁹.

Платежните услуги играят основна роля сред цифровите финансови услуги, заемайки челна позиция по отношение на иновациите и способствайки за подпомагане на цифровата икономика. Решенията, свързани с цифрови плащания, предоставят възможност на хората и предприемачите да извършват трансакции сигурно и ефикасно. Те са незаменими при плащанията в магазините и в електронната търговия, при уреждане на сметки, при погасяване на заеми или ипотечи, при превод на парични средства, при изплащане на заплати или пенсии. В този смисъл те се нуждаят от специални мерки, които са изложени в съобщението относно стратегия на ЕС за малките плащания, публикувано заедно с настоящото съобщение¹⁰.

2. Контекст: тенденции в областта на цифровите иновации

Внедряването на цифровите технологии във всички сфери на икономиката доведе до промени в иновациите и в бизнес моделите, включително във финансовите услуги.

Иновациите във все по-голяма степен приемат цифрова форма, което улеснява разрастването на дружествата. Във все по-голяма степен иновациите обхващат нови

⁴ Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите „План за действие в областта на финансовите технологии“, COM/2018/109 final, 8.3.2018 г.

⁵ https://ec.europa.eu/info/publications/digital-finance-outreach-2020_en

⁶ Доклад с препоръки към Комисията „Цифровото финансиране: нововъзникващи рискове, свързани с криптоактивите – регулаторни и надзорни предизвикателства в областта на финансовите услуги, институции и пазари“, 2020/2034(INL)

⁷ [https://oeil.secure.europarl.europa.eu/oeil/popups/ficheprocedure.do?reference=2020/2034\(INL\)&l=en](https://oeil.secure.europarl.europa.eu/oeil/popups/ficheprocedure.do?reference=2020/2034(INL)&l=en)

⁸ На 13 декември 2019 г. експертната група по регулаторни пречки пред финансовите иновации, създадена от Европейската комисия през юни 2018 г., публикува своите препоръки за създаване на благоприятна уредба на предоставянето на финансови услуги с помощта на технологиите.

⁹ https://ec.europa.eu/info/publications/191113-report-expert-group-regulatory-obstacles-financial-innovation_en

¹⁰ https://ec.europa.eu/info/publications/cmu-high-level-forum_en

⁹ Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите „Стратегия за мястото на МСП в устойчива и цифрова Европа“, COM/2020/203, 10.3.2020 г. https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/communication-sme-strategy-march-2020_en.pdf

¹⁰ Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите относно стратегия на ЕС за малките плащания, COM/2020/592.

продукти, процеси или бизнес модели, които се основават на цифровите технологии. От чисто подкрепяща функция информационно-технологичните (ИТ) системи в комбинация с подходящ софтуер се превърнаха в основен стълб на стопанската дейност на много дружества. Това се случва, защото цифровизацията предлага значителни нови възможности, тъй като цифровите мрежи и услугите, свързани с данни, по принцип улесняват икономии от мащаба и позволяват да се предоставят по-качествени услуги с по-ниска себестойност.

Иновационните цикли се ускоряват, стават по-отворени и по-способстващи. Цифровите технологии и приложения все повече се изграждат на модулен принцип, а отделните модули комуникират помежду си чрез приложни програмни интерфейси (ППИ). Те позволяват по-доброто приспособяване на услугите към потребителското търсене. Освен това те предоставят повече възможности за експериментиране и сътрудничество между различни участници. Това може да се отрази до голяма степен върху начина на предоставяне на финансовите услуги.

Данните стават основен актив за иновации, заедно с ИТ инфраструктурата. Данните стават по-важни от всякога за финансовите услуги. Наличието на цифрови данни дава възможност за по-точно прогнозиране на бъдещи събития, което позволява предоставянето на услуги по заявка. Анализът на комбиниран набор от данни спомага да се изгради по-добра представа, отколкото анализът на отделен набор от данни. Икономическите ползи, получени от конкретен набор от данни, са по-големи, когато много страни имат едновременен достъп до него. В допълнение използването на свързани технологии е необходимо за максималното увеличаване на стойността на данните. ИТ инфраструктурата днес все по-често се опира на облачни технологии, които предлагат високо равнище на оперативна гъвкавост и улесняват достъпа до напреднали технологии за обработка на данни. Тези развития повдигат също така нови въпроси за защитата на потребителите и отговорното използване на техните данни.

Едновременно с това иновациите променят пазарните структури. Европа е дом на много успешни новосъздадени дружества в областта на финансовите технологии. Утвърдените дружества променят из основи своите бизнес модели, често в сътрудничество с дружества, занимаващи се с финансови технологии. Технологичните дружества — както големите, така и малките, са все по-активни в областта на финансовите услуги. Тези тенденции променят характера на рисковете за потребителите, ползвателите и финансовата стабилност, и е възможно да окажат съществено въздействие върху конкуренцията в областта на финансовите услуги.

3. Нашата стратегическа цел: да разширим използването на цифровите финансови услуги за доброто на потребителите и предприятията

Европа и нейният сектор на финансовите услуги трябва да приемат тези тенденции и всички възможности, които предлага цифровата революция.

Европа трябва да придвижи напред цифровите финансови услуги, водена от силни европейски пазарни участници.

Нашата цел е да направим достъпни ползите от цифровите финансови услуги за европейските потребители и предприятия.

Европа следва да насърчава цифровите финансови услуги въз основа на европейските ценности и чрез добра преценка на рисковете.

Нашите консултации със заинтересованите лица в цяла Европа показват широка и силна подкрепа на тази цел на многобройни основания:

- По-широкото използване на цифровите финансови услуги би разгърнало иновациите и би създавало възможности за **разработване на по-добри финансови продукти за потребителите**, включително за хора, които понастоящем нямат достъп до финансови услуги. То **отваря нови канали за насочване на финансиране към предприятията в ЕС**, по-специално към МСП.
- Следователно насърчаването на цифровите финансови услуги **ще подкрепи стратегията за икономическо възстановяване на Европа и по-общата икономическа трансформация**. То ще разкрие нови канали за мобилизиране на финансиране в подкрепа на **Европейския зелен пакт и Новата промишлена стратегия за Европа**.
- Тъй като цифровите финансови услуги преодоляват границите, те имат потенциал да засилят интеграцията на **финансовите пазари в банковия съюз и в съюза на капиталовите пазари**¹¹, което ще доведе до укрепване на Европейския икономически и паричен съюз.
- Накрая, един по-силен и жизнеспособен европейски сектор на финансовите услуги, в който се използват цифровите технологии, би **укрепил способността на Европа да запази и засили отворената си стратегическа независимост в областта на финансовите услуги** и — чрез разширяване — капацитета си за регулиране и надзор на финансовата система, така че да защити финансовата си стабилност и ценности.

В следващия раздел са представени четири приоритета за постигането на тази стратегическа цел, от които ще се ръководим в нашите действия през останалата част от този мандат, заедно с набор от придружаващи мерки.

4. Четири приоритета за внедряването на цифровите технологии при финансовите услуги в ЕС

В контекста на очертаните по-горе тенденции и цели и въз основа на подкрепата на по-голямата част от респондентите, участващи в обществената консултация, залегнала в

¹¹ Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите „Съюз на капиталовите пазари за хората и предприемачите - нов план за действие“, COM/2020/590.

основата на тази стратегия¹², действията на ЕС ще се определят от четири приоритета за насърчаване на внедряването на цифровите технологии до 2024 г.

Първият приоритет е свързан с преодоляване на раздробеността на цифровия единен пазар за финансови услуги, което ще даде възможност на европейските потребители да получат достъп до трансгранични услуги и ще помогне на европейските финансови дружества да разширят обхвата на своите цифрови операции (4.1). Много дружества потвърдиха, че разширяването на обхвата през границите е от съществено значение за тях, тъй като онлайн услугите са скъпи за разработване, но евтини за възпроизвеждане и често изискват висока степен на разгръщане. Един по-разширен потенциален пазар през границите ще улесни набирането на необходимите средства за разработването на такива услуги. Това осигурява на потребителите реален достъп до трансгранични услуги. При това дружествата, които постигат мащаб, може да са в състояние да предоставят такива услуги на по-ниски цени и с по-високо качество.

Вторият приоритет е да се гарантира, че нормативната уредба на ЕС улеснява цифровите иновации в интерес на потребителите и пазарната ефективност (4.2). Иновации, които се основават на технологията на децентрализираните регистри (ТДР) или изкуствен интелект (ИИ) или използват такива, имат потенциала да подобрят финансовите услуги за потребителите и предприятията. Нормативната уредба на финансовите услуги следва да гарантира, че те се използват по отговорен начин, в съответствие с целите на ЕС. Като цяло по-бързите, по-отворени и по-благоприятстващи иновационни цикли изискват редовен преглед и корекции на законодателството и надзорните практики за финансовите услуги на ЕС, за да се гарантира, че те подкрепят цифровите иновации и остават подходящи и относими в развиващите се пазарни среди.

Третият приоритет е създаването на европейско пространство за финансови данни с цел насърчаване на основаните на данни иновации, изграждане на европейска стратегия за данните, включително разширен достъп до данни и споделяне на данни в сектора на финансовите услуги (4.3)¹³. ЕС е наложил публикуването на обстойна финансова и нефинансова информация за дейността и продуктите на дружествата, включително на финансовите дружества. Също така той пръв постави началото на споделянето на данни за платежните сметки като част от преработената Директива за платежните услуги. Допълнителни стъпки към разширеното споделяне на данни и отварянето към всички сектори и в рамките на самите сектори в съответствие с правилата за защита на данните и конкуренцията ще дадат възможност на сектора на финансовите услуги да се възползва в пълна степен от основаните на данни иновации. Това ще насърчи създаването на иновативни продукти за потребителите и предприятията и ще подкрепи по-общите цели на политиката като създаването на единен пазар на данни. То ще допринесе също така за улесняването на достъпа до необходимите данни за насочване на финансиране в подкрепа на устойчиви инвестиции.

¹² https://ec.europa.eu/info/consultations/finance-2020-digital-finance-strategy_en

¹³ Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите „Европейска стратегия за данните“, COM/2020/66 final, 19.2.2020 г.

Четвъртият приоритет е посрещане на новите предизвикателства и рисковете, свързани с внедряването на цифровите технологии (4.4). Финансовите услуги мигрират към цифрови среди с разпокъсани екосистеми, състоящи се от взаимно свързани доставчици на цифрови услуги, които частично попадат извън финансовата регулация и надзор. Следователно цифровите финансови услуги могат да поставят повече предизвикателства пред съществуващата нормативна и надзорна уредба с оглед запазването на финансовата стабилност, защитата на потребителите, целостта на пазара, лоялната конкуренция и сигурността. За да се гарантира, че цифровите финансови услуги създават възможности за наличие на по-добри финансови продукти за потребителите и предприятията, тези рискове трябва да бъдат разгледани. Затова Комисията ще обърне специално внимание на принципа **„една и съща дейност — един и същ риск — едни и същи норми“**, не на последно място и за да запази равнопоставеността на съществуващите финансови институции и новите пазарни участници.

Измежду тези четири приоритета Комисията ще обърне особено внимание на **насърчаването на новите възможности, които цифровите финансови услуги предлагат на потребителите, и на защитата на потребителите, когато това е необходимо.** Това ще бъде в пълно съответствие с правилата за защита на данните и по-специално с Общия регламент относно защитата на данните¹⁴ (ОРЗД).

Комисията също така остава ангажирана да продължи да работи в тясно сътрудничество с нашите международни партньори, тъй като ползите от цифровите финансови услуги се получават най-добре, ако внедряването им се основава на международни принципи и стандарти.

4.1. Премахване на раздробеността на цифровия единен пазар

Целта на стратегията за цифровизиране на финансовите услуги е да се използват възможностите, които предлага цифровият единен пазар, за да могат потребителите и предприемачите да се възползват от предимствата на цифровите финансови услуги. Един добре функциониращ единен пазар на цифрови финансови услуги ще помогне за подобряване на достъпа до финансови услуги на потребителите и непрофесионалните инвеститори в ЕС чрез по-иновативни, разнообразни и достъпни банкови, инвестиционни и застрахователни услуги.

- *Създаване на възможности за оперативно съвместимо използване на цифрови самоличности в целия ЕС*

До 2024 г. ЕС следва да въведе стабилна нормативна уредба, предоставяща възможност за използване на решения за оперативно съвместими цифрови самоличности, което ще осигури бърз и лесен достъп на нови клиенти до финансови услуги („регистриране“). Тази уредба следва да се основава на по-

¹⁴ Регламент (ЕС) 2016/679 на Европейския парламент и на Съвета от 27 април 2016 година относно защитата на физическите лица във връзка с обработването на лични данни и относно свободното движение на такива данни и за отмяна на Директива 95/46/ЕО (Общ регламент относно защитата на данните).

добре хармонизирани правила за борба с изпирането на пари (AML) и с финансирането на тероризма (CTF) и на преработена уредба на електронната идентификация и удостоверителни услуги при електронните трансакции (Регламент e-IDAS)¹⁵. Тя следва да дава възможност за повторно използване на клиентски данни след информирано съгласие на клиента, което се основава на пълна прозрачност относно последствията и ефекта от подобно използване.

Неотдавнашните ограничителни мерки показаха колко важни за потребителите и предприятията, които си взаимодействат дистанционно, са цифровите финансови услуги, когато функционират гладко. Необходимо е обаче да се направи още повече преди дистанционното „регистраване“ на финансовите услуги да заработи ефективно и безпроблемно. Това изисква работа както в национална, така и в трансгранична среда, в пълно съответствие с изискванията на борбата с изпирането на пари/финансирането на тероризма и с цел улесняване на спазването на другите регулаторни изисквания за регистриране, например оценка на пригодността на клиента за определени инвестиционни продукти. Комисията ще улесни безопасното дистанционно регистриране на клиенти от доставчиците на финансови услуги в целия ЕС в три стъпки.

Първо, Комисията днес прикани Европейския банков орган (ЕБО) да разработи насоки в тясно сътрудничество с другите европейски надзорни органи до третото тримесечие на 2021 г. Те са предназначени да гарантират по-голямо сближаване на елементите, свързани с идентифицирането и проверката, необходими за целите на регистрирането, както и на начина и степента, до която доставчиците на финансови услуги могат да разчитат на процесите за комплексна проверка на клиента (КПК), извършвани от трети страни, включително доставчици на финансови услуги. Едновременно с това Комисията ще се ангажира с Европейския комитет по защита на данните (ЕКЗД) за изясняване на всички аспекти на защитата на данните в контекста на повторното използване на информация от „регистраването“ за други цели (напр. „регистраване“ при друг доставчик, достъп до други небанкови услуги).

Второ, като част от предстоящите законодателни предложения за нова уредба относно борбата с изпирането на пари и финансирането на тероризма Комисията ще определи по-подробно и ще хармонизира изискванията за КПК, за да улесни използването на иновативни технологии и да позволи безпрепятствените трансгранични операции, без необходимост от прилагане на различни процеси или спазване на допълнителни изисквания във всяка държава членка. Това ще улесни идентифицирането на клиентите и проверката на техните пълномощия, гарантирайки същевременно пълно спазване на основания на риск подход относно борбата с изпирането на пари и финансирането на тероризма. Това например може да бъде извършено чрез определяне на необходимите идентификационни документи за установяване на самоличността на лицето и чрез поясняване кои технологии може да се използват за дистанционна проверка на самоличността. Проверката на Комисията на правилата относно борбата с изпирането на пари и финансирането на тероризма ще има също така за цел да предложи:

¹⁵ Регламент (ЕС) № 910/2014 на Европейския парламент и на Съвета относно електронната идентификация и удостоверителните услуги при електронни трансакции на вътрешния пазар и за отмяна на Директива 1999/93/ЕО/73/ЕО, ОВ L 257, 28.8.2014 г., стр. 73—114.

- подобряване и изясняване на достъпа до данни за повишаване на способността на доставчиците на финансови услуги за удостоверяване на самоличността на клиента;
- допълнително поясняване чрез използване на технически стандарти на аспекти, свързани с подробни елементи за идентификация и удостоверяване на автентичността за целите на регистрирането; и
- допълнително разработване чрез използване на технически стандарти на възможности за трети лица да изпълнят изискванията за КПК, включително въпроси, свързани с отговорност, прозрачност и етично използване.

Тези технически стандарти ще се основават на насоките на ЕБО, посочени в първата точка.

Накрая, като част от планирания преглед на Регламента e-IDAS, Комисията обмисля подобряване на неговата ефективност, разширяване на прилагането му към частния сектор и насърчаване на надеждни цифрови самоличности за всички европейци. Преразглеждането на регламента ще създаде насочена в перспектива нормативна уредба в подкрепа на общоевропейска, опростена, надеждна и сигурна система за управление на самоличностите в цифровото пространство.

Въз основа на тези мерки и в контекста на своята работа относно отворените финанси (вж. раздел 4.3) Комисията възнамерява да позволи интеграцията на допълнителни елементи, така че цифровите самоличности да могат да се използват например за „регистриране“, заедно с друга финансова информация. Това може да включва например елементи, свързани с пригодност на инвеститорите или кредитен профил на клиентите.

- *Улесняване на разширяването на обхвата на цифровите финансови услуги в целия единен пазар*

До 2024 г. принципът на упражняване на дейност в ЕИП по силата на един лиценз и лицензиране на едно гише следва да се прилага във всички области, в които има силен потенциал за цифрови финансови услуги. Предприемачите следва да могат да разчитат на тясно сътрудничество между националните надзорни иновационни центрове в рамките на Европейския форум на иновационните центрове (EFIF) и на нова платформа на ЕС за цифрови финансови услуги.

Отдавна утвърден принцип на единния пазар е потребителите и предприемачите да имат реален достъп до трансгранични услуги, предоставяни от дружества, установени и наблюдавани в друга държава членка, в съответствие с общоприети правила („упражняване на дейност в ЕИП по силата на един лиценз“). Други пречки пред трансграничното предоставяне на такива услуги следва да бъдат съвсем малко, особено по отношение на цифровите услуги. Както са посочили много респонденти в обществената консултация обаче, дружествата в областта на финансовите технологии често могат да предоставят услуги само в рамките на своята държава или ограничават достъпа до своите цифрови платформи на клиенти, които се намират в ограничителен списък с юрисдикции от ЕС. Основните причини за това са, че нормативната уредба е различна в отделните държави, което води до несъразмерни разходи за изпълнение на нормативните изисквания за субектите, които извършват дейност в няколко държави.

Комисията променя нормативната уредба, за да позволи упражняването на дейност в ЕИП по силата на един лиценз в основни области от значение за цифровите финансови услуги. Регламентът за колективното финансиране, договорен от съзаконодателите през декември 2019 г., ще въведе общи правила и възможност за упражняване на дейност в ЕИП по силата на един лиценз за различни видове услуги за колективно финансиране, включително кредитно посредничество, а днешните предложения на Комисията за криптоактивите ще определят нови общи норми и възможност за упражняване на дейност в ЕИП по силата на един лиценз за емитентите и доставчиците на криптоактиви. Комисията също така ще прецени целесъобразността на възможността за упражняване на дейност в ЕИП по силата на един лиценз в други области, например в контекста на разглеждането на пруденциалното регламентиране на небанковото кредитиране, като обърне специално внимание на нормите за защита на потребителите (вж. раздел 4.4 по-долу). В допълнение тя ще разгледа възможни начини за сертифициране на технически решения, с помощта на които дружествата да могат да изпълняват задълженията си за спазване на изискванията („регулаторни технологии“¹⁶) и с които се подкрепят общи подходи в тази сфера, в т.ч. оперативна съвместимост. Едновременно с това практическото прилагане на принципа на упражняване на дейност в ЕИП по силата на един лиценз изисква тясно сътрудничество между надзорните органи на държавата на произход и приемащата държава, за да се гарантира спазването и прилагането на общо договорените правила. Комисията насърчава европейските надзорни органи (ЕНО) да продължат и да ускорят работата си по насърчаването на сътрудничеството и сближаването в областта на надзора.

В стратегията за малките плащания е заложен и начинът, по който Комисията възнамерява да се справи с редица специфични регулаторни проблеми в областта на плащанията, като съществуващите практики на отхвърляне на чуждестранни номера IBAN на сметки („IBAN дискриминация“).

Отговорите на консултацията показват също така, че заинтересованите страни продължават да отдават голямо значение на работата на надзорните иновационни центрове като иновационни центрове и регулаторни лаборатории в трансграничен аспект. Комисията ще работи с ЕНО, за да укрепи иновационната мрежа, предоставена от Европейския форум на иновационните центрове (EFIF)¹⁷. Тя също така ще насърчава националните иновационни центрове, т.е. чрез програмата за подкрепа на структурните реформи¹⁸. По-специално Комисията ще работи с EFIF, така че до средата на 2021 г. да бъде предложена процедурна рамка за започване на трансгранично тестване и други механизми, които улесняват взаимодействието на дружествата с надзорните органи от различни държави членки.

¹⁶ Регулаторните технологии са подтип на финансовите технологии, които се концентрират върху технологиите, които могат да улеснят по-ефикасното и по-ефективно спазване на нормативните изисквания, отколкото съществуващите средства.

¹⁷ EFIF беше създаден в резултат на Съвместния доклад от януари 2019 г. на ЕНО относно регулаторните лаборатории и иновационните центрове, който установи необходимостта от действия за насърчаване на по-добрата координация и сътрудничество между иновационните центрове в подкрепа на разширяване на обхвата на финансовите технологии в целия единен пазар.

¹⁸ Програмата за подкрепа на структурните реформи (ППСР) е програма на ЕС, която предоставя съобразена с нуждите помощ на всички държави в ЕС за техните институционални, административни и насърчаващи растежа реформи.

За да насърчи сътрудничеството между частните и държавните заинтересовани страни, Комисията в сътрудничество с EFIF ще създаде нова платформа на ЕС за цифрови финансови услуги. Новата платформа ще служи като канал за постоянно онлайн взаимодействие с новата екосистема за цифрови финансови услуги, основавайки се на положителната обратна информация, получена след общественото допитване относно цифровите финансови услуги. Тя ще предложи също така интерфейс към EFIF и към националните иновационни центрове и националните процедури за електронно лицензиране. С времето тя може да се превърне в по-широка платформа за сътрудничество и пространство за данни, която да се използва от отраслови или надзорни органи за изпитване на иновации. Платформата ще бъде проектирана така, че да отговаря на условията за потенциално финансиране по линия на програмата „Цифрова Европа“, която ще подкрепи въвеждането на платформи за сътрудничество за широко внедряване на цифровите технологии.

Надзорът върху цифровите финансови услуги изисква засилено сътрудничество между различни органи. Затова EFIF ще включва представители например на Европейския комитет по защита на данните (ЕКЗД), на службите на Комисията, които отговарят за прилагането на конкуренцията, и на съответните национални органи извън сектора на финансовите услуги. Те ще присъстват на заседанията на EFIF като наблюдатели при обсъждане на предизвикателствата, възникнали в резултат на иновативни бизнес модели, комбиниращи финансови и нефинансови услуги.

Надзорът върху цифровите финансови услуги изисква съществени нови умения. Комисията ще продължи да помага за подобряването на техническите умения на надзорните органи, включително чрез Лабораторията на ЕС за финансови технологии¹⁹. Комисията също така е в готовност да разработи целенасочени програми за помощ с националните органи. Това може да бъде направено например чрез програмата за подкрепа на структурните реформи²⁰.

Ключови действия

През 2021 г., като част от по-широка инициатива за борбата с изпирането на пари и финансирането на тероризма, Комисията ще предложи хармонизирането на правила за регистриране на клиентите и ще се съобрази с предстоящия преглед на e-IDAS за **въвеждане на оперативно съвместима трансгранична уредба на цифровите самоличности.**

Комисията ще проучи необходимостта от въвеждане на **допълнителни хармонизирани режими за лицензиране и упражняване на дейност в ЕИП по силата на един лиценз, ще работи с ЕНО за укрепване на EFIF** и ще създаде

¹⁹ Лабораторията на ЕС за финансови технологии беше създадена в съответствие с плана за действие в областта на финансовите технологии за 2018 г. и обединява доставчици на услуги, финансови институции и надзорни органи за задълбочено разработване на специфични технологии или приложения.

²⁰ Програмата за подкрепа на структурните реформи (ППСР) е програма на ЕС, която предоставя съобразена с нуждите помощ на всички държави в ЕС за техните институционални, административни и насърчаващи растежа реформи.

платформа на ЕС за цифрови финансови услуги, за да насърчи сътрудничеството между частните и публичните заинтересовани страни.

4.2. Адаптиране на нормативната уредба на ЕС за улесняване на цифровите иновации

Целта на стратегията за цифровизиране на финансовите услуги е нормативната уредба на ЕС на финансовите услуги да бъде адекватна на цифровата ера. Това включва предоставяне на възможности за използване на иновативни технологии и осигуряване на съвместимост на уредбата с преобладаващите най-добри практики в разработването и внедряването на софтуер. Много респонденти в обществената консултация изразиха мнение, че правилата на ЕС следва да са по-неутрални по отношение на технологиите и по-благоприятни за иновациите, както и че следва да е възможно по-бързото им адаптиране към иновациите, като същевременно продължават да се спазват всички правила, гарантиращи тяхното безопасно и сигурно функциониране и защитата на потребителите.

- *Предоставяне на възможности на пазарите на ЕС за криптоактиви и използващи токени финансови инструменти*

До 2024 г. ЕС следва да въведе цялостна уредба, позволяваща внедряването в сектора на финансовите услуги на технологията на децентрализираните регистри (ТДР) и криптоактивите. Той следва също така да разгледа рисковете, свързани с тези технологии.

Криптоактивите и свързаните с тях блокови вериги може да предоставят значителни възможности във финансовата област: потенциално евтини и бързи плащания, особено при трансгранични и международни плащания, нови възможности за финансиране на МСП и по-ефикасни капиталови пазари. Полезните токени може да служат за активиране на децентрализирани мрежи от блокови вериги, а стейбълкойните може да подкрепят междумашинните плащания в секторите на мобилността, енергетиката и производството. Те обаче са свързани с рискове и затова следва да бъдат надлежно регулирани и наблюдавани.

Комисията днес представя законодателно предложение²¹ в подкрепа на тази стратегия. В предложението се изяснява прилагането на съществуващите норми на ЕС за криптоактивите, въвежда се пилотна уредба на криптоактивите, обхванати от тези правила, и се предвижда нова нормативна уредба на ЕС на останалите извън обхвата на тези норми криптоактиви, основана на таксономия от определения на различни видове криптоактиви. С нея се въвеждат полезни токени и специални правила за регулиране на конкретните рискове за финансовата стабилност и паричния суверенитет, свързани с означени като активи токени (известни още като „стабилни криптовалути“),

²¹ Предложение за регламент на Европейския парламент и на Съвета относно пазарите на криптоактиви и за изменение на Директива (ЕС) 2019/1937 (СОМ/2020/593) и Предложение за регламент на Европейския парламент и на Съвета относно пилотна уредба на пазарните инфраструктури, при които се използва технологията на децентрализираните регистри (СОМ/2020/594).

използвани за платежни цели. Допълнителните тълкувателни насоки относно прилагането на съществуващите правила ще внесат по-голяма регулаторна яснота, предоставяйки възможности на сектора на финансовите услуги да се възползва от ефикасността чрез по-широкото използване на технологията на децентрализираните регистри (ТДР) на капиталовите пазари, като същевременно ще продължи спазването на правилата за безопасност и сигурност и поддържането на високо равнище на защита на потребителите.

Същевременно, с оглед на продължаващата работа, извършена от Базелския комитет, Комисията ще обмисли актуализирането на пруденциалните правила за криптоактиви, притежавани от финансови дружества. Комисията ще проучи също така какви са възможностите за използване на ТДР за подобряване на операциите на МСП за набиране на капитал.

Цифровите технологии съдържат и потенциал за разработване на цифрови валути от страна на централните банки като цифрова алтернатива на парите и като катализатор на постоянните иновации в областта на плащанията, финансите и търговията. Както е описано подробно в стратегията за малките плащания, Комисията подкрепя работата на централните банки, в частност на ЕЦБ, по въпроса за емитиране на цифрова валута от централната банка, достъпна за широката общественост, без това да уронва ролята на еврото като законно платежно средство.

Накрая, за да насърчи разработването и инвестирането в ТДР за ниски до нулеви емисии и Интернетата на нещата, Комисията, работейки с платформата за устойчиви финанси, ще има за цел да интегрира тези сектори до 2021 г. в устойчива финансова таксономия.

- *Насърчаване на сътрудничеството и използване на компютърна инфраструктура в облак*

Услугите, свързани с изчисления в облак, улесняват значително бързото и гъвкаво разширяване на дейността и преминаването към модулна ИТ архитектура, която стимулира сътрудничеството и е най-подходяща за създадените за работа в облак цифрови приложения. С оглед улесняването на този процес и за да се гарантира, че банките и финансовите услуги от ЕС ще могат да получат ползите, които се предлагат от използването на услуги в облак, в много сигурна, ориентирана към клиента среда, Комисията днес предлага рамка за надзор върху критични трети лица доставчици на ИКТ за сектора на финансовите услуги²², каквито са доставчиците на услуги в облак. В контекста на силно концентриран пазар Комисията предложи в стратегията на ЕС за данните да стартира и европейски пазар на услугите в облак, като до 2022 г. ще интегрира пълния набор от предлагани услуги в облак. Този пазар ще улесни достъпа до алтернативни доставчици на услуги в облак, включително в сектора на финансовите услуги.

²² Предложение за регламент на Европейския парламент и на Съвета относно оперативната устойчивост на цифровите технологии, използвани при финансовите услуги, и за изменение на регламенти (ЕО) № 1060/2009, (ЕС) № 648/2012, (ЕС) № 600/2014 и (ЕС) № 909/2014, COM/2020/595.

Комисията ще подкрепи и сътрудничеството чрез по-нататъшен преход към основано на дейности регулиране (вж. раздел 4.4 по-долу). Други мерки на политиката за услугите в облак, които се очаква да ускорят възприемането им от сектора на финансовите услуги, са насочени към повишаване на конкуренцията и плавното функциониране на пазара, черпейки от вече съществуващи разработени от самия сектор етични кодекси във връзка със смяната на доставчици на компютърни услуги „в облак“ и пренасянето на данни. Комисията поиска от агенцията на ЕС за киберсигурност (ENISA) да разработи схема за сертифициране на киберсигурността на услугите в облак в съответствие с акта за киберсигурността, което ще повиши доверието в услугите „в облак“ от страна на финансовите услуги и регулаторите. Допълнителни действия могат да включват мерки за улесняване на преминаването към модулна информационна архитектура и за осигуряване на възможност за сътрудничество с други участници. Тези отношения може също така да бъдат подкрепени като част от платформата на ЕС за цифрови финансови услуги (вж. раздел 4.1 по-горе), обединявайки в едно настоящи и нови пазарни участници.

- *Насърчаване на инвестициите в софтуер чрез адаптиране на пруденциални правила за нематериални активи*

Внедряването на цифровите технологии изисква значителни инвестиции в софтуер от страна на сектора на финансовите услуги. Понастоящем пруденциалното третиране на софтуерните инвестиции е различно в отделните юрисдикции, като европейските банки са подложени на по-строги капиталови изисквания от банките в други юрисдикции. За да улесни прехода към по-цифровизиран банков сектор, Комисията скоро ще приеме регулаторни технически стандарти, които понастоящем се разработват от ЕБО.

- *Насърчаване на използването на инструменти за изкуствен интелект*

До 2024 г. Комисията, работейки съвместно с ЕНО, има за цел да гарантира яснота относно надзорните очаквания за начина, по който законодателната уредба на финансовите услуги следва да се прилага към приложенията за изкуствен интелект (ИИ).

Същественото обещание на последните инструменти за ИИ е, че те правят прогнозирането по-достъпно. Това ще помогне на предприемачите да икономисат разходи. Освен това, тъй като с времето технологиите за прогнозиране стават по-точни и по-надеждни, това може да доведе до по-продуктивни бизнес модели и нови начини за конкуриране. От гледна точка на потребителите използването на приложения с ИИ може да позволи предоставянето на по-добри и по-персонализирани услуги на по-ниска стойност. В някои случаи това може да позволи на хората, които преди това не са имали достъп до финансови услуги, да получат такъв.

Както е предвидено в Бялата книга за изкуствения интелект, Комисията ще насърчава използването на ИИ чрез предлагане на значителни инвестиции на равнището на ЕС и чрез предложение за нова нормативна уредба на ИИ, съобразена с европейските ценности.

Преобладаващата част от участниците в обществената консултация считат, че секторът на финансовите услуги на ЕС се нуждае от насоки на равнището на ЕС относно използването на приложенията за ИИ във финансите и тяхното регулаторно третиране. Финансовата индустрия се позовава на липсата на правна яснота относно въздействието на правилата на ЕС в този контекст. Клиентите посочват липсата на разбиране и прозрачност относно начина, по който се постига определен резултат, опасявайки се от пристрастия и недобросъвестно профилиране, както и от трудности при оспорването на основани на ИИ резултати. Надзорните органи се позовават на липсата на експертиза и яснота относно начина, по който е необходимо да се прилагат конкретни правила на ЕС (напр. относно възможността на обясняване на ИИ модели).

В резултат на това Комисията ще покани ЕНО и ЕЦБ да проучат възможността за разработване на регулаторни и надзорни насоки относно използването на приложения на ИИ във финансите. Тези насоки ще последват предстоящото предложение за нова нормативна уредба на ИИ, планирана за 2021 г. Европейските надзорни органи ще разчитат също така на работата, която започнаха неотдавна в тази област, включително на съвети от експертната група по цифрова етика, създадена от Европейския орган за застраховане и професионално пенсионно осигуряване. Европейските надзорни органи следва да се стремят да гарантират яснота относно надзорните очаквания и смекчаването на рисковете, така че основаните на ИИ решения да могат да бъдат прилагани в сектора на финансовите услуги на ЕС по безопасен, стабилен и етичен начин. Що се отнася до по-общите предизвикателства, свързани с използването на инструменти на ИИ в съответствие с ОРЗД²³, или рисковете от поведение на негласно договаряне чрез инструменти на ИИ за коригиране на цените, те ще бъдат включени в процеса на проследяване към Бялата книга на Комисията за ИИ.

- *Текущо адаптиране на една насочена в перспектива нормативна уредба*

Комисията има за цел да гарантира чрез редовни законодателни прегледи и тълкувателни насоки, че нормативната уредба на ЕС на финансовите услуги нито ще предписва, нито ще пречи на използването на определени технологии, като същевременно ще гарантира неотклонно съблюдаване на регулаторните цели.

Нормативната несигурност пречи на иновациите при финансовите услуги и може да навреди на потребителите или на инвеститорите. В допълнение към основните въпроси, повдигнати в тази стратегия, Комисията ще интегрира аспекти на цифровите финансови услуги във всички предстоящи законодателни прегледи, когато е целесъобразно.

С напредването на цифровите иновации има вероятност да възникнат нови въпроси. Комисията ще извършва редовно проучвания по въпросите на цифровите финансови услуги за установяване на възникнали въпроси. В тази връзка тя ще предоставя насоки за тълкуване на нормативната уредба на ЕС чрез редовни тълкувателни съобщения. Първото тълкувателно съобщение, което ще бъде публикувано през 2021 г., ще

²³ Консултативната очерта много въпроси, в които ефикасното използване на инструменти на ИИ може да бъде възпрепятствано от принципи на ОРЗД като анонимност на данните, правото „да бъдеш забравен“, права по отношение на автоматизираните правила за вземане на решения, свеждане на данните до минимум и ограничаване до предвидената цел.

гарантира допълнителна яснота относно третирането на криптоактивите, допълвайки съответните законодателни предложения на Комисията.

Ключови действия

Комисията предлага днес **нова законодателна рамка относно криптоактивите**, включително относно свързани с означени като активи токени (известни още като „стейбълкойни“) и полезни токени.

Чрез редовни прегледи Комисията ще гарантира премахването на евентуални регулаторни пречки пред иновациите, произтичащи от законодателството в областта на финансовите услуги. Тя ще предоставя редовно **тълкувателни насоки относно начина, по който съществуващото законодателство за финансовите услуги следва да се прилага към новите технологии.**

4.3. Насърчаване на иновациите въз основа на данни в областта на финансите чрез създаване на общо пространство за финансови данни

В новата си европейска стратегия за данните²⁴ Комисията очерта необходимостта от подобрен достъп до данни и споделяне на данни в рамките на ЕС, създаване на по-широк достъп до обществени и частни данни в полза на хората, предприятията и по-общия обществен интерес. Като част от тези усилия и в тясно сътрудничество с всички други сектори Комисията цели създаването на общо пространство с финансови данни чрез множество по-специфични мерки, посочени в този раздел. Целта на Комисията е да помогне за интеграцията на европейските капиталови пазари, да насочи инвестиции към устойчиви дейности, да подкрепи иновациите и да повиши ефикасността на потребителите и предприятията. Комисията ще създаде група от експерти в областта на данните в тясно сътрудничество с ЕНО, която ще предоставя съвети относно техническите аспекти на изграждането на общо пространство за финансови данни.

- *Улесняване на цифровия достъп в реално време до цялата нормативно изискуема финансова информация*

До 2024 г. информацията, която ще подлежи на публично оповестяване по силата на уредбата на ЕС на финансовите услуги, следва да бъде оповестявана в стандартизирани и машинно четими формати. Като част от плана за действие за СКП Комисията ще създаде инфраструктура на ЕС за улесняване на достъпа до всички публично достъпни оповестявания, свързани с капиталовите пазари.

Понастоящем от финансовите институции се изисква да предоставят за публичен достъп огромен обем финансова информация. В светлината на цифровите технологии Комисията възнамерява да осигури предоставянето на нормативно изискуемата информация в електронни и машинно четими формати. Що се отнася до публичното оповестяване, Комисията възнамерява да гарантира, че финансовата информация, която дружествата вече са направили публично достояние чрез националните регистри,

²⁴ Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите „Европейска стратегия за данните“, COM/2020/66 final, 19.2.2020 г.

ще се счита за данни с висока стойност в контекста на Директивата за отворените данни. В допълнение, започвайки с предложението за криптоактивите, Комисията ще предложи законодателни изменения в уредбата на ЕС на финансовите услуги, изисквайки системното предоставяне на публичното оповестяване в машинно четими формати. В контекста на съюза на капиталовите пазари Комисията ще подкрепи създаването на инфраструктура на ЕС и оперативна съвместимост за улесняване на достъпа до всички публично достъпни оповестявания. Тази инфраструктура ще бъде проектирана така, че да отговаря на условията за потенциално финансиране от новата програма „Цифрова Европа“, която ще подкрепи развитието на цифровия капацитет на ЕС за внедряване и достъпност на новите технологии.

- *Насърчаване на иновативни компютърни технологии за улесняване на докладването и надзора*

До 2024 г. ЕС има за цел да създаде необходимите условия за предоставяне на възможности за използването на иновативни технологии, включително инструменти за регулаторни технологии²⁵ и надзорни технологии²⁶ с оглед на докладването за надзорни цели от поднадзорните субекти и за упражняването на надзор. ЕС следва също така да насърчи споделянето на данни между надзорните органи. Използвайки за основа резултатите от проверката за пригодност на изискванията за докладване за целите на надзора²⁷, през 2021 г. Комисията, заедно с ЕНО, ще разработи стратегия за надзорните данни, с което ще помогне да се гарантира, че: i) изискванията за докладване за целите на надзора (включително определения, формати и процеси) са ясни, уеднаквени, хармонизирани и подходящи за автоматизирано докладване; ii) наличните международни стандарти и идентификатори, в т.ч. идентификаторът на правен субект, се използват в пълна степен; както и iii) надзорните данни се отчитат в машинно четими електронни формати и могат да лесно да бъдат комбинирани и обработвани. Това ще улесни използването на инструментите за регулаторни технологии и инструментите за надзорни технологии при анализа на данните от страна на органите.

Комисията има за цел и да гарантира достъпността на основни части от нормите на ЕС за естествена езикова обработка, тяхната машинна четимост и изпълнимост, и най-общо да улесни разработването и въвеждането на изискванията за докладване. Освен това тя ще насърчава използването на модерни компютърни средства за споделяне на информация между национални органи и органите на ЕС. Като първа стъпка в областта на машинното четене и изпълнение на предоставяната информация Комисията започнала пилотен проект за ограничен набор от изисквания за докладване.

- *Насърчаване на споделянето на данни между дружествата от сектора на финансовите услуги на ЕС и извън него (отворени финанси)*

²⁵ Регулаторните технологии са подтип на финансовите технологии, с които спазването на нормативните изисквания може да се улесни по-ефикасно и ефективно, отколкото със съществуващите средства.

²⁶ Надзорните технологии са подтип на финансовите технологии, които използват иновативни технологии за целите на надзора. Те помагат на надзорните органи да цифровизират процеса на докладване и регламентиране.

²⁷ https://ec.europa.eu/info/consultations/finance-2017-supervisory-reporting-requirements_en

До 2024 г. ЕС следва да има изградена уредба на отворените финанси в съответствие с Европейската стратегия за данните, предстоящия акт за данните и акта за цифровите услуги. Това ще бъде координирано с прегледа на Директивата за платежните услуги.

С преразгледаната Директива за платежните услуги (ДПУ2) беше направена важна стъпка към това банките и други доставчици — трети страни, да споделят и използват данни, разрешени от клиентите, с цел създаване на нови услуги („отворени финанси“). Комисията ще започне прегледа на Директивата за платежните услуги през 2021 г., включително оценка на нейния обхват.

Отворените финанси може да доведат до по-добри финансови продукти, по-целенасочени съвети и подобрени активи за потребителите и по-висока ефективност на трансакциите от предприятие на предприятие. Достъпът до повече клиентски данни също така ще предостави възможност на доставчиците на услуги да предлагат персонализирани услуги които са по-добре съобразени с конкретните потребности на клиентите. Една балансирана нормативна уредба на споделянето на данни за финансовите продукти ще подкрепи сектора на финансовите услуги за пълно възприемане на основаните на данни финанси и ще защити ефективно субектите на данни, които трябва да имат пълен контрол върху данните си.

Затова до средата на 2022 г. Комисията ще направи законодателно предложение за разширена уредба на откритите финанси. То ще се основава на предстоящата инициатива за фокусиране върху достъпа до данни, включително предстоящия акт за данните и акт за цифровите услуги²⁸. Комисията вече извършва преглед на своята политика в областта на конкуренцията, за да се гарантира, че тя отговаря на ерата на цифровите технологии²⁹. В този контекст тя ще определи и дали са необходими секторни мерки, за да се гарантира достъп до платформите на всички доставчици на финансови услуги. Както бе обявено в стратегията за малките плащания, Комисията ще проучи инициативи на равнището на ЕС за разглеждане на текущите въпроси, пред които са изправени доставчиците на платежни услуги в опита си да получат достъп до антени за комуникация в близката зона (NFC), налични в някои мобилни платформи (като телефони или таблети) и използвани за ефективни безконтактни плащания. Рамката за отворените финанси също така ще се основава на инициативите относно горепосочените цифрови самоличности.

Ключови действия

Комисията ще измени законодателството на ЕС, за да гарантира, че публично оповестената информация е достъпна в стандартизирани и машинно четими формати и

²⁸ <https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12417-Digital-Services-Act-deepening-the-Internal-Market-and-clarifying-responsibilities-for-digital-services>

²⁹ В момента Комисията извършва преглед на правилата за хоризонталните и вертикалните споразумения и на известието относно определянето на пазара. Освен това през юни 2020 г. Комисията започна обществено допитване с цел да прецени дали е необходим нов инструмент за конкуренцията за преодоляване на структурните проблеми, които настоящите норми в тази сфера не разглеждат по най-ефективния начин. Повече информация за тези процеси на прегледа можете да намерите на уебсайта на Генерална дирекция „Конкуренция“: <https://ec.europa.eu/competition/consultations/open.html>

че ще бъде изградена **финансирана от ЕС инфраструктура за публично оповестяване.**

През 2021 г. Комисията ще представи **стратегия за надзорните данни.**

До средата на 2022 г. Комисията ще представи законодателно предложение за **нова уредба на отворените финанси**, основавайки се и напълно съобразявайки се с по-мощните инициативи за достъп до данните.

4.4. Посрещане на предизвикателствата и рисковете, свързани с внедряването на цифровите технологии

Пред внедряването на цифровите технологии в сектора на финансовите услуги не липсват предизвикателства и рискове, като някои от тях са от по-общ характер поради самата цифрова среда, а други са по-специфични за отделните инициативи, посочени по-горе.

- *Запазване на финансовата стабилност, защита на инвеститорите и потребителите въз основа на принципа „една и съща дейност — едни и същи рискове — едни и същи правила“*

До 2024 г. регулирането и надзорът на ЕС по отношение на пруденциалните изисквания и изискванията за поведение следва да бъдат адаптирани, за да бъдат съобразени с новата финансова екосистема, включително традиционните регулирани финансови институции и доставчици на технологии, предлагащи финансови услуги.

Технологичните дружества — малки и големи — все повече навлизат във финансовите услуги пряко или косвено. Докато много доставчици на технологии сега предлагат плащания и свързани с тях услуги, респондентите в обществената консултация на Комисията очакват, че онлайн предоставянето на други финансови услуги като заеми, застраховки и управление на активи за потребители и предприятия ще се развие още повече. Големи технологични дружества също така често действат като посредници чрез пакетирани на различни услуги и продукти със свързани финансови услуги като плащания, финансиране или застраховки и по този начин се превръщат в пазари на финансови услуги. Те бързо могат да разширят обхвата на финансовите услуги, предлагани на широки бази от потребители, както и радикално да променят пазарните структури, което понякога се отразява отрицателно върху конкуренцията. Накрая, големите технологични дружества също така предоставят много от решенията за цифрови технологии, които се използват при предоставянето на финансова услуги, включително хардуер, софтуер и основани на облак решения за финансовата индустрия.

Затова има вероятност технологичните дружества да се превърнат в неразделна част от финансовата екосистема и повечето респонденти в обществената консултация очакват в резултат на това да се увеличат рисковете. Важно е да се разгледат всички тези рискове, а не само тези, които засягат потребителите (притежатели на застраховки, инвеститори и вложители), както и по-общите въпроси относно финансовата стабилност и конкуренцията на пазарите за финансови услуги. Тези въпроси са важни както по

отношение на предоставянето на финансови услуги от технологичните дружества и достъпа на потребителите и предприятията до финансови услуги, така и по отношение на евентуалните странични ефекти между финансовата и нефинансовата част на смесените групи. В този контекст регулирането и надзорът следва да са пропорционални, основани на принципа „една и съща дейност — едни и същи рискове — едни и същи правила“ и да обръщат специално внимание на рисковете на значимите оператори.

Освен това технологиите допринасят за разпадането на съществуващите интегрирани вериги на създаване на стойност за дадена финансова услуга. Докато повечето финансови услуги се предлагат традиционно от един доставчик, цифровите технологии предоставиха възможност на дружествата да се специализират в конкретен елемент от веригата на създаване на стойност. Това повишава конкуренцията и може да подобри ефикасността. Едновременно с това то обаче усложнява веригите на създаване на стойност и затруднява надзорните органи да направят оценка на рисковете във веригата на създаване на стойност, особено ако участващите субекти са задължени да спазват различни регулаторни и надзорни рамки.

Когато е необходимо, Комисията ще адаптира настоящите рамки на ЕС за поведение и пруденциален надзор, за да продължи да запазва финансовата стабилност и да защитава потребителите в съответствие с принципа „една и съща дейност — едни и същи рискове — едни и същи правила“. В този процес Комисията ще си сътрудничи с ЕЦБ, с националните централни банки и с компетентните органи съобразно необходимостта.

Първо, както е предвидено в стратегията за малките плащания, Комисията ще направи преглед на Директивата за платежните услуги и на Директивата за електронните пари.

Второ, тя ще направи оценка на начина за гарантиране на всеобхватен надзор върху по-раздробените вериги на създаване на стойност и върху новите доставчици на финансови услуги. Една възможност, включена в предложението за криптоактивите, представено заедно с тази стратегия, е да се създаде колегиум от надзорни органи за екосистемата на определена верига на създаване на стойност от финансови услуги. Това би подобрило сътрудничеството и би гарантирало, че нито един риск няма да бъде пренебрегнат.

Комисията ще проучи какви са начините да се гарантира, че пруденциалният надзорен периметър е достатъчно широк, за да улавя рисковете, възникващи от предоставянето на финансовите услуги от платформи и финансови дружества и от технологично-финансови конгломерати и групи. За целта тя ще направи преглед дали разпоредбите за груповия надзор в законодателството на ЕС относно финансовите услуги, като Директивата за финансовите конгломерати (FICOD), имат достатъчно широк и гъвкав обхват, за да може да се адаптират към постоянно променящата се структура на пазара, независимо от корпоративната структура и основните дейности на групата. Допълнителният надзор върху груповите рискове, които произтичат от Директивата за финансовите конгломерати, също би могъл да бъде един от начините да се засили сътрудничеството между секторните надзорни органи, така че да има общ преглед на пакетиранията финансови услуги, които се предлагат от различни доставчици.

Четвърто, Комисията обмисля необходимостта от законодателни предложения за разглеждане на потенциалните рискове, произтичащи от евентуални мащабни кредитни операции от небанкови дружества, което може да доведе едновременно до микро- и макропруденциални рискове.

За да се подготви за тези действия, Комисията се обърна за съвет към европейските надзорни органи относно разрешаването на въпроси, свързани с принципа „една и съща дейност — едни и същи рискове — едни и същи правила“, по-силната раздробеност на веригите на създаване на стойност, обхвата на надзорния периметър и пруденциалните рискове, свързани с небанковото кредитиране, и до средата на 2022 г. ще вземе решение за необходимите законодателни изменения.

- *Защита на потребителите и на обществения интерес*

ЕС трябва да интегрира във всички предприети мерки за въвеждането на тази стратегия целта за постоянно овластяване и защита на потребителите, за да се гарантира, че те получават полза от разширения достъп до иновативни продукти и услуги при безопасни условия. Защитата на обществения интерес от риска от изпиране на пари, финансирането на тероризма и други финансови злоупотреби, включително укриването на данъци, следва да се извършва едновременно.

В един цифров свят потребителите и инвеститорите може да имат достъп до по-голям набор от финансови услуги, включително по-евтини и по-иновативни услуги. Оперативно съвместимите цифрови самоличности ще улеснят дистанционния достъп до такива продукти и през границите. Едновременно с това има широк консенсус между участниците в обществената консултация, че технологичните дружества получават пазарен дял във финансовите услуги, но потребителите ще се сблъскат с допълнителни рискове като нежеланите последствия от евентуалното намаляване на конкуренцията.

Комисията ще интегрира целта за улесняване на достъпа на потребителите до финансови услуги, като същевременно ще разгледа рисковете за тях при внедряването на всички елементи в тази стратегия. Новата рамка за безопасна дистанционна идентификация, посочена в раздел 4.1, улесненият достъп до публични разяснения и новата уредба на отворените финанси, посочена в раздел 4.3, са особено важни в това отношение.

Комисията ще направи оценка дали и как аспектите, свързани със защитата и поведението на потребителите в много елементи от законодателството на ЕС, може да бъдат подобрени с оглед отчитане на новите, цифрови начини за предоставяне на финансови услуги. Секторната уредба на финансовите услуги включва много разпоредби за защита на потребителски и лични данни, включително за етични практики, оповестяване на информация, кредитоспособност или консултиране. Директивата относно дистанционната търговия на финансови услуги определя допълнителни изисквания за дистанционните продажби на финансови услуги. В контекста на предстоящите законодателни проверки Комисията ще направи системна оценка дали нормативната уредба на защитата на потребителите и на борбата с изпирането на пари, финансирането на тероризма и други финансови злоупотреби,

включително укриването на данъци, са подходящи за цифровизирания свят и ако е необходимо, ще предложи законодателни изменения.

Накрая, с цел да гарантира, че европейските потребители са осведомени за тези възможности и че цифровите финансови продукти и услуги изпълняват своя потенциал за борба с финансовото изключване, Комисията е готова да помогне за финансирането на програми за финансово ограмотяване, насочени към цифровизацията, които да бъдат изпълнени от държавите членки, например чрез службата за подкрепа на структурните реформи. Комисията също така ще разгледа надлежно цифровия аспект на предложените дейности за финансово ограмотяване в плана за действие за СКП³⁰.

- *Засилване на оперативната устойчивост на цифровите технологии*

Засилването на оперативната устойчивост на цифровите технологии, използвани от участниците на финансовия пазар, е необходима хоризонтална мярка. Повишената устойчивост на цифровите и дистанционните технологии в резултат на Covid-19 още веднъж потвърди това. ЕС не може да си позволи оперативната устойчивост и сигурността на неговата финансова инфраструктура да бъдат поставени под въпрос. Необходимо е също така да се сведе до минимум рискът от кражби или компрометиране на данни на клиенти. Заедно със стратегията Комисията днес представя предложение, което има за цел да увеличи оперативната устойчивост на сектора на финансовите услуги. То е в допълнение на постоянния преглед на директивата относно сигурността на мрежите и информационните системи³¹.

Ключови действия

Комисията ще **предложи до средата на 2022 г. необходимите изменения на действащата уредба на финансовите услуги във връзка със защитата на потребителите и пруденциалните норми**, за да защити крайните потребители на цифровите финансови услуги, да запази финансовата стабилност, да защити целостта на сектора на финансовите услуги на ЕС и да гарантира равнопоставеност.

Комисията днес представя предложение за **нова нормативна уредба на ЕС за засилване на оперативната устойчивост на цифровите технологии**.

5. Заключение

³⁰ Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите „Съюз на капиталовите пазари за хората и предприемачите - нов план за действие“, COM/2020/590.

³¹ Директива (ЕС) 2016/1148 на Европейския парламент и на Съвета от 6 юли 2016 г. относно мерки за високо общо ниво на сигурност на мрежите и информационните системи в Съюза (ОВ L 194, 19.7.2016 г., стр. 1).

С настоящата стратегия, в която е взет предвид резултатът от разширените контакти със заинтересованите страни, се определят основните приоритети и цели за следващите четири години с оглед на цифровизирането на финансовите услуги в Европа.

За постигането на тези цели Комисията се ангажира с редица важни мерки.

В допълнение заинтересованите страни от частния сектор, националните органи и ЕС трябва да работят в тясно сътрудничество. Комисията, предвид резултата от общественото допитване по въпросите на цифровите финансови услуги, насърчава потребителите, предприемачите, утвърдените финансови дружества, новите дружества в областта на финансовите технологии и техните служители да се включат активно в изпълнението на тази стратегия. От своя страна Комисията ще работи със законодателите и надзорните органи на европейско и национално равнище. Държавите членки и националните надзорни органи следва да продължат и разширят своите многобройни инициативи в подкрепа на иновациите, подсилвайки въздействието им отвъд националните пазари за цялостно обхващане на единния пазар на ЕС.

Съвместните действия могат да позволят на Европа да бъде лидер при цифровите финансови услуги в подкрепа на икономическото си възстановяване и в интерес на своите граждани и предприемачи.